

HÌNH ẢNH NG-ỜI PHỤ NỮ VIỆT NAM TRÊN THÊM THẾ KỶ XXI*

NGUYỄN THOẠI

Trong xu h-ớng phát triển và biến đổi nhanh chóng của thế giới hiện nay, ng-ời phụ nữ nói chung và ng-ời phụ nữ Việt Nam nói riêng đã ngày càng có vị thế trong xã hội. Trong quá trình phát triển của lịch sử Việt Nam, ng-ời phụ nữ đã có những đóng góp nhất định cho sự thành công của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất n-ớc.

Để góp phần làm sáng tỏ vấn đề nêu trên, PGS. Lê Thị Nhâm Tuyết – ng-ời có trên 40 năm nghiên cứu về phụ nữ Việt Nam đã chủ biên công trình: “*Hình ảnh ng-ời phụ nữ Việt Nam trên thêm thế kỷ XXI*”. Cuốn sách này, ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục và tài liệu tham khảo, có 4 phần.

Phần I, Huyền thoại và thực tiễn. Phần này đ-ợc trình bày qua 2 vấn đề: *Huyền thoại mẹ và Những vấn đề then chốt đang đối diện*. □ đây, các tác giả cho rằng *Lịch sử dân tộc Việt Nam bắt đầu từ ng-ời mẹ. Không đâu khái niệm mẹ Tổ quốc lại đúng nh- ở Việt Nam*. Ng-ời mẹ Việt Nam đầu tiên xuất hiện là bằng hành động lịch sử sáng tạo ra dân tộc. Hành động lớn lao ấy mang dáng dấp huyền thoại - mẹ Âu Cơ. Huyền thoại ng-ời mẹ sâu đậm trong truyền thống dựng n-ớc và giữ n-ớc: từ Hai Bà Tr-ng, bà Triệu, Thái hậu D-ong Vân Nga, Nguyên phi □ Lan, nữ t-ớng Bùi Thị Xuân, Nguyễn Thị Minh Khai, Nguyễn Thị Định, các Bà mẹ Việt Nam anh

hùng... Vấn đề then chốt đang đối diện với phụ nữ Việt Nam trên thêm thế kỷ XXI là phải xuất phát từ đặc điểm của thời đại và xuất phát từ đặc điểm giới ở Việt Nam. Về đặc điểm giới, ở Việt Nam có những mặt tích cực và cả những mặt tiêu cực. Đó là những thách thức: Mâu thuẫn giữa sản xuất và tái sản xuất; giữa sản xuất và tiêu dùng; giữa phát triển vật chất và văn hoá đạo đức; giữa nhu cầu việc làm và tình trạng thiếu việc làm; giữa chức năng tình cảm và chức năng kinh tế của gia đình.

Phần II, Phụ nữ và lao động nghề nghiệp. Phần này 10 vấn đề đ-ợc trình bày qua các chủ đề: *Phụ nữ nông thôn Việt Nam; Phụ nữ Việt Nam trong khu vực kinh tế không chính thức; Hành trang của nữ tri thức Việt Nam vào thế kỷ XXI; Phụ nữ và giáo dục; Phụ nữ và văn học nghệ thuật, thể thao; Những bàn tay vàng; Các nữ doanh nhân; Phụ nữ với ngành y tế; Hình ảnh ng-ời phụ nữ trong ngành công nghiệp Việt Nam; Phụ nữ trong lực l-ợng vũ trang nhân dân*. Các tác giả cho rằng, Việt Nam là n-ớc nông nghiệp, với 76,5% dân số sống ở nông thôn. Ng-ời phụ nữ nói chung và phụ nữ nông thôn nói riêng ngày càng có vai trò và địa vị quan trọng trong công cuộc phát triển đất n-ớc. Cần có chính sách thích hợp để đào tạo, giáo dục và tạo điều kiện cho ng-ời phụ nữ - nhất là thanh nữ - nâng cao vị thế, phát huy hết khả năng của mình, chủ động, tích cực tham gia có hiệu quả vào quá

* PGS. Lê Thị Nhâm Tuyết (chủ biên), Nxb Thế giới, H..2005, 335 tr.

trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế, phát triển đất đai. Nâng cao kiến thức cho phụ nữ nông thôn về mối quan hệ giữa sản xuất và kinh tế thị trường, đầu tư chất xám cho lực lượng lao động nông nghiệp. Có giải pháp hỗ trợ cho nông dân nói chung và phụ nữ nông thôn nói riêng trong việc bảo vệ sức khỏe khi thực hiện các hoạt động sản xuất nông nghiệp. Đối với phụ nữ trong khu vực kinh tế không chính thức cần được nâng cao nghiệp vụ về chuyên môn kỹ thuật, tiếp cận nhanh với hệ thống ngân hàng, tài chính hiện tại. Cần có chế độ bảo hiểm xã hội, trợ cấp xã hội, dịch vụ xã hội cho phụ nữ làm việc trong khu vực này. Đối với phụ nữ trí thức cần tạo điều kiện thuận lợi cho việc chăm lo mái ấm gia đình của họ, để họ có điều kiện làm việc tốt hơn. Đối với vấn đề giáo dục cần có cơ chế khuyến khích với những nữ giáo viên dạy ở vùng sâu, vùng xa, nằm trong hệ thống các trường chuyên biệt và cần tăng cường năng lực nữ giới. Trong lĩnh vực văn học nghệ thuật, thể thao cũng cần đầu tư thêm để tô đậm hơn nữa hình ảnh người phụ nữ.

Phần III, Phụ nữ và gia đình trong chuyển đổi. Phần này có 8 vấn đề: *Gia đình - nhân tố quan trọng đối với phát triển xã hội; Quan hệ trong gia đình; Giới và quan hệ giữa các chức năng gia đình; Biến đổi của chức năng gia đình trong thời kỳ hiện đại; Vấn đề hôn nhân; Vấn đề em gái vị thành niên; Phụ nữ cao tuổi cô đơn; Giới và những đặc thù về sức khỏe và bệnh tật.* Các tác giả cho rằng, gia đình là một vấn đề thu hút sự quan tâm của các nhà khoa học từ nhiều lĩnh vực. Có thể nói, gia đình là một trong những thiết chế quan trọng nhất trong các thiết chế xã hội; và gia đình là một trong những nhân tố quan trọng bậc nhất đối với sự phát triển kinh tế - xã hội.

Phần IV, Phụ nữ và quyền năng. Phần này được trình bày qua 4 điểm: *Phụ nữ tham chính; Phụ nữ và môi trường; Giới và công lý; Phụ nữ*

và truyền thông. Các tác giả cho rằng, trong xã hội cổ truyền cũng như trong xã hội hiện đại đã có nhiều phụ nữ làm nhiệm vụ của người quản lý sản xuất, người lãnh đạo...

Qua những vấn đề trình bày trong cuốn sách, chúng tôi các tác giả đã thu thập được nhiều ý kiến khác nhau xung quanh những vấn đề lớn của phụ nữ Việt Nam; và cũng là kết quả thu được qua các cuộc điều tra khoa học của Trung tâm nghiên cứu Giới, Gia đình và Môi trường trong Phát triển (CGFED). Cuốn sách đã nêu lên được những đặc trưng của phụ nữ Việt Nam trong lịch sử, trong lao động nghề nghiệp, trong gia đình, trong quản lý xã hội và vị thế của họ trên thêm thế kỷ XXI.

Ngoài những ưu điểm nêu trên, cuốn sách này cũng còn có những hạn chế nhất định. Có lẽ vấn đề nghiên cứu về phụ nữ là cực kỳ lớn, khó khăn và nhất là nghiên cứu người phụ nữ Việt Nam trên thêm thế kỷ XXI. Vì lẽ đó, các tác giả cuốn sách chưa có đầy đủ tài liệu để trình bày có hệ thống, mạch lạc các vấn đề được đặt ra. Do vậy, có phần viết rất nhiều tài liệu, có sức thuyết phục, nhưng cũng có phần chưa đủ tài liệu nên trình bày sơ lược, dàn trải và chưa thể hiện đủ nội dung được đặt ra. Ngoài ra, cũng có phần viết chưa thật sự ăn nhập với chủ đề, như ở phần IV, *Phụ nữ và quyền năng*, lại đưa vấn đề “Phụ nữ Việt Nam và môi trường”, “Giới và công lý”, “Phụ nữ và truyền thông”,... là chưa thật đáng.

Tuy còn có những khiếm khuyết, nhưng đây có lẽ là cuốn sách có nhiều tài liệu khoa học, có những vấn đề hấp dẫn, gợi mở hướng tiếp cận mới; không chỉ có đóng góp về mặt tài liệu mà còn cả về lý luận trong việc nghiên cứu phụ nữ và giới ở Việt Nam. Đây là cuốn sách rất bổ ích đối với đông đảo độc giả đang quan tâm nghiên cứu vấn đề của phụ nữ Việt Nam hiện tại và tương lai.

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.